

حقوق جزای عمومی (۳)

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

سبحانک لا علم لنا إلا ما علمتنا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

سوره مبارکه بقره، آیه شریفه (۳۲)

یکی از بیماریهای خطرناک و صعب العلاجی که متأسفانه به نحوی گسترده و ریشه دار گریبانگیر جامعه ما در سطوح مختلف شده است، مدرک گرایی در تمام مقاطع تحصیلی و در میان اکثر طبقات جامعه و به ویژه برخی مدیران و مسئولین می باشد.

مدرک گرایی یعنی

آنکه به مدرک به چشم اماره ای بر علم و تجربه و توانایی نگاه نکرده بلکه آنرا دلیل علم و توانایی دانسته و اجازه اثبات خلاف آن را نیز ندهیم. در این حالت دیگر مدرک ارزش غایی تلقی شده و توانایی های علمی فرد درجه دومی یا سومی یا اساساً بی اهمیت بوده و محلی از اعراب ندارد.

مدرک گرایی در علوم انسانی و به ویژه دانش حقوق بسیار شایع تر است زیرا اگر در علوم ریاضی یا طبیعی و تجربی فردی فاقد مهارت بوده و مدرکی داشته باشد که ما به ازاء نداشته باشد به سرعت و حدت اثر عملش خود را نمایان می سازد اما در علوم انسانی اینگونه نیست و آثار تصمیمات غیر علمی در طول زمان خود را نشان می دهند و صد البته بسیار فراگیرتر و وخیم تر خواهد بود زیرا این عوارض بر کل جامعه تحمیل می گردد. برای اینکه دانشجویان گرامی از این عارضه به شدت واگیردار در امان باشند، توصیه نگارنده آن است که در سه محور از هیچ سعی و تلاشی فروگذار ننمایند:

اول آنکه: محضر شریف استادان طراز اول را در هر رشته علمی دریافته و به قول قدمای فرزانه ما نفس استاد را درک نمایند چراکه:

هیچ کس از پیش خود چیزی نشد هیچ آهن خنجر تیزی نشد

هیچ حلوائی نشد استاد کار تا که شاگرد شکر ریزی نشد

دوم آنکه: به یک جزوه و کتاب خاص به هیچ عنوان بسنده ننمایند زیرا هر کتابی دارای ویژگی منحصر به خود می باشد و لذا لازم است که سرفصل های مصوب وزارت علوم را لااقل در کتاب های اصلی و مرجع مطالعه نمایند. طبعاً مطالعه موضوعی مقالات علمی، پایان نامه ها، رساله های موجود و خلاصه برداری از آنها کمک شایانی به گسترش دامنه معلومات دانشجویان گرامی خواهد نمود.

سوم آنکه: موضوعات تدریس شده را به بحث و مذاقه گذاشته و نظران مختلفی که در آن وجود دارد، نقد و بررسی و تبیین نموده و نظرات اساتید مختلف فن را در آن زمینه جویا شوند.

کتابی که خواننده گرامی پیش رو دارند ناظر بر بحث مجازات و مباحث مرتبط با آن است. مجازات یکی از اصلی ترین مفاهیم حقوق کیفری بوده و اهمیت آن تا بدانجاست که این رشته حقوقی متصف به وصف کیفری شده و اساساً اعتقاد بر آن است تا زمانی که برای عملی مجازات پیش بینی نشده باشد نمی توان صحبت از جرم و حقوق کیفری نمود. صرف نظر از میزان صحت این مدعا باید اذعان داشت که دو بحث جرم و مجازات از مباحث اولیه حقوق کیفری محسوب میشوند.

حقوق جزای عمومی (۳) از نظر آکادمیک و مطابق با سر فصل های مصوب وزارت علوم، عموماً به بحث مجازات ها و کیفیات مؤثر بر میزان و اجرای آن می پردازد که با تصویب قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ شاهد تغییرات گسترده و بنیادینی در این مباحث بوده ایم. در این مختصر سعی شده است به ساده ترین زبان و به گونه ای مختصر و در حد بضاعت علمی نگارنده بدان پرداخته شود.

کتابی که خواننده گرامی پیش رو دارد حاصل تجربیات سال های متمادی تدریس در دانشگاه های مختلف و مؤسسات متعددی است که با توجه به نیاز دانشجویان دوره کارشناسی و پرسش های متدوالی که در این ایام برای دانشجویان محترم مطرح بوده، تألیف شده و در تصنیف آن همواره سؤالات آزمون های مختلف کانون وکلا، مشاغل قضایی، کانون سردفتران، دوره های ارشد دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی مطمح نظر قرار گرفته است. پرهیز از ورود به مباحثی که اهمیت کمتری برای دانشجویان دوره کارشناسی دارد و اجتناب از تطویل کلام حدود و ثغوری بودند که نگارنده سعی در رعایت آن داشته است.

در طول فصول و مباحث این مختصر، گاه نگارنده نقد مواد قانونی را لازم دیده و هر کجا که این امر اجتناب ناپذیر بود، سعی شده با استدلال منطقی و حقوقی کاستی ها و موارد ابهام گوشزد و در ضمن راهکارهای علمی و حقوقی پیشنهاد شود.

در این وجیز ناچیز بر خود واجب می دانم از تمامی استادان بزرگوارم که از خرمن فضلشان خوشه ای چیده ام سپاسگزاری نمایم که من لم یشکر المخلوق، لم یشکر الخالق ؛ و سیاسی ویژه از استاد گرامی و گرانقدر جناب آقای دکتر سید علی آزمایش که همواره افتخار شاگردی ایشان و درک محضر شریفشان را در مقاطع مختلف تحصیلی داشته و این امر از موجبات مباهات نگارنده می باشد. بدیهی است هر کجا بین نوشته های نگارنده و فرمایشات استاد شباهتی وجود دارد، برداشت مستقیم از بیانات شریف ایشان بوده که در دوران مختلف تحصیل از ایشان فرا گرفته ام و به سبب اینکه جامعه حقوقی تاکنون از موهبت داشتن تألیف یا تصنیفی از این عالم فرزانه محروم بوده لذا امکان ارجاع مستقیم میسر نبود.

در پایان بر دستان پر مهر پدر و مادر فداکارم بوسه می زنم و از زحمات همسر مهربانم ، سرکار خانم اکبری رومنی که خود از فرهیختگان علم حقوق است، تقدیر می نمایم.

و الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

علیرضا میلانی